

les terres que foren germanes, crida --- Adéu!», *Atl.* I, 20c; «A sa claror rojenca, çquè veuhen, pus s'ajupen? / veuhen *tètrics* fantasmes passar en reguitzell, / entre ombres de llurs avis ---», *Atl.* III, 29b. *Tètrica-*ment.

Teuitja, V. *estalzi* (III, 744a14): la dada en realitat prové del *DAG*. Potser no és mossàrab: almenys si ve d*esteuzija (amb eliminació de la -z-, que havent-hi una altra -s- es produïa ja per dissim. en cat. ant.), el tractament de la c correspon encara millor al cat. que al mossàrab.

Tetteret, V. *teta* *Tetus*, V. *tata* *Teu*, V. *tu* i *ton*

TEULA, del ll. TĒGŪLA id., derivat de TĒGĒRE 'cobrir', 'amagar', 'protegir'. □ I.^a doc.: Lull, Jaume I. «En la plaça preycava lo canonge suavetat, e --- una *teula* caec de una *taulada*, e ferí en lo cap lo canonge, e féu-li gran nafra ---», *Blanq* (NCL. II, 85.28); «--- N'Anric, qui fo puys rey de Castella --- a un trebello¹ que feya ab uns moços, donaren-li d'una *teula* en lo cap, un d'aquels qui jugaven a aquel joc contra él ---», *Cròn.* Jaume I (Ag., 28.8f.). En la tradició lexicogràfica des de Busa-N.: «*teula de janc*: tegula; *t.*, per la canal maestra ---; lo que ja *teules* ---». Mot d'ús general en tots els temps i en tot el domini; pron. *téyula* en cat. or., *téyula* en occid. i val., *táyula* a les Illes (BDLC XI, 14; «han caigut ses *táyulas*» Bunyola, 1963).

Almenys en certs usos i accs. s'ha tornat de gènere masculí (com si fos un *teule*) en una zona del NE., judicant pel nom de les anomenades *Font del téyulá*: sengles fonts d'aquest nom a Camprodon (1976), Prats de Molló (alta vall de la Parcigola), Cotlliure, Talteüll i Canigó (Vernet-Castell) (1959-60, amb *é* mitjana o *é* les últimes, com escau a la pron. ross.): potser per influència de *canó*, l'ofici del qual és el que fa la *teula* de les fonts; i és prolongació de l'oc. ant. i mod. *teule*, que allà ha reemplaçat *teula* en diverses accs.

També ve del sentit de canó o canonada per a aigua de regar, el de 'certa mesura de regatge' que ha pres a la PnaCast. (en Tal «té una *téyula dáigua* als baixos de Fadrell», 1961). El ll. TĒGŪLA, amb ē apofònica (enfront de TĒGĒRE) està ben comprovat pel vocalisme de totes les formes romàniques i per algun vers clàssic (cf. Millardet, RLR LXIII, 371); i un *tegulum* «toit, toiture» figura en Plini.

DERIV.: *Teulada* 'sostre d'una casa', generalment de teules, però també els d'altres materials, quan no són terrats o llosats; escrit amb *a* a la inicial tant o més sovint que amb *e*, com ho hem documentat ja en *Blanq*,² incloent-hi textos i mss. val. i occid.: les monges, per a llurs amants, tenen «ponte e finestres, / trapes, entrades, / per les *taulades*, / passos, atalls / ---», JRoig (*Spill*, 5450, més cita a *SOSTRE*); «somiava / que una nit anant caçava / per les *taulades* ---», *Somni de Joan Joan*, 81; «--- la qual tempestat enderrocà la major part de les *taulades* que ixen fora los edeficis» a. 1446 (*Arđits* II, 22). Un anònim coetani ha vertit així els versos finals de l'Ègloga I de Virgili — Etiam

summa procul - uillarum *culmina* fumant, / maiores- que cadunt - altis de montibus umbrae —: «I en les masies, al lluny, de fum les *teulades* plenes, / ja cauen, més i més grans, les ombres d'altres carenes».

5 Els lexicògrafs ens el donen amb *e*, Busa-N.: «*teulada* o entrebigat: tectum»; però amb *a* més que amb *e* en OPou: «*taulada*: tegulatum, imbricatum; *les teules*: tegula; *teulada* de dos vessants; la excida de la *taulada* o barbacana ---», «corredors cuberts de *taulada*: tabulata subtegulanea»; «les turtugues que prenen aygua de la *taulada*: canalicula» (*ThPu.*, 333, 319, 16); «*teulada*: tejado, el cubierto de tejas», CRos (1764, 227); *tayláes* a la Vall de Gallinera (una *Mare de Déu de Taulaes* que m'expliquen així, 1962). Que una *e* s'assimila a una *-á* tònica força sovint, no hi ha dubte, però tanta repetició ens duu a pensar si tanmateix l'etimologia no podria ser TABULATUM, -ATA.

M'inclino però a descartar-ho, perquè: 1) el mot correspon bé al cast. *tejado*, port. *telhado*, alt-arag. *tellado* (Bielsa, 1966), oc. ant. *teulat* («toiture en tuiles»), oc. mod. *teulado* «couverture de tuile, toiture», i al sentit del ll. tardà TĒGŪLATA, -ORUM (documentat en alguna glossa i en un autor de la baixa època). 2) El tipus TABULATUM (que en OPou tradueix 'corredor', no pas *taulada*) ha donat descendència romànica en coses de construcció, però no designa el sostre sinó l'empostissat del sòl (it. *tavolato*) o bé tot un edifici rústic ('borda', 'graner': reto-rom. *taulat/tablà/clavau*, ky. *tafłod*), cf. REW, 8515. 3) El mot sempre ha designat en el nostre país, preferentment, un sostre de teules, si bé podent-se estendre a d'altres (metàlics etc.), fins el de llosa, que a Noedes etc., 1960, es diu *táyuláda dá lóza*, en lloc del *llosat* de més a l'O., però no a un de fusta, que es diria altrament (derivats de *post*, *biga*, *trespol* etc.). 4) En els parlars valencians la *e* té molta més extensió, i fins predomina en l'important i antic derivat *teuladí*, cosa que prova que només la *á* tònica tingué força per assimilar la inicial, i per tant *teulad-és* la forma primitiva tant en *teulada* com en el seu derivat.

Teulat, predomina sobre *teulada* a quasi tota la zona pirinenca i sub-pirinenca [1363, ross., V. infra, a *tet*; *DTo.* 1647; Verdaguer, c. 1860, infra]: «Morera, us ha plagut sempre la dansa / de l'amistat, / --- / quan somnieu sota una *teulat* de canyes / i quatre pals, / tot blaveja, i Sant Pol, en les muntanyes, / és blanc de calç», JSebPons (*Canta Perdiu*, 58). *Teuladell*. *Teuladet*; *teuladeta* [Lab.]. *Ateulador*. *Sotateulada*.

Teuladí, nom del pardal en el P. Val. (allí així i no *pardal*, Renat, «El Camí», 14-iv-34), i amb variants sufixals també a les Illes etc. S'explica perquè la *teulada* és sovint el lloc on nien els pardals o certes varietats, i fou designació indirecta suggerida per la necessitat de distingir, a causa del fet que allà *pardals* fou generalitzat a tots els moixons, i també per la conveniència d'evitar el mot *pardal* que en part d'aqueixes terres s'usava en el sentit obscè (d'on també la intrusió del cast. *gorrio(n)*, en el llenguatge de gent primmirada i llamena): era quasi com dir, suament i a mitges paraules: 'enteneu-me bé, no vull dir... sinó el que